

VECĀKU SKOLA - PAR LABIEM VECĀKIEM NEPIEDZIMST, PAR TĀDIEM KĻŪST!

*Raksts publicēts pirmsskolas izglītības žurnālā "PIRMSSKOLĀ" 25.11.2014.,
kas pieejams mājaslapā www.skolasvards.lv*

Mag. paed. Sandra Kraukle,
Vecāku skolas vadītāja, Izglītības iniciatīvu centrs

Bērni izaug ļoti ātri, tāpēc nevar gaidīt, kad vecākiem būs vairāk laika, vēlmes, spēka, zināšanu vai naudas, lai atbalstītu, pamācītu, parunātos un vienkārši būtu kopā ar saviem bērniem. Ir svarīgi, lai vecāki nonāk pie šīs atziņas!

Vecāku skolas nepieciešamības pamatojums

Vecāku skolas ideja balstās uz pedagoģiskajiem pīlāriem, ka pirmsskolas vecums ir tas bērna attīstības posms, kurā vecāku kvalitatīva līdzdalība ir īpaši nozīmīga, un pirmsskolas izglītības iestādē veiktais pedagoģiskais darbs ar bērniem ir efektīvāks un rezultatīvāks, ja veidojas jēgpilna ģimenes un izglītības iestādes sadarbība un ja vecākiem ir nepieciešamās prasmes un izpratne par to, ko var darīt kopā ar bērnu mājās, lai papildinātu pirmsskolas izglītības iestādē apgūto.

Nereti vecāki ir maz informēti par norisēm un pārmaiņām izglītības sistēmā, tāpēc neveidojas sadarbība, bet dažkārt pat veidojas konflikti ar pedagogiem atšķirīgo viedokļu par izmantotajiem pedagoģiskajiem paņēmieniem dēļ. Daļa vecāku joprojām domā, ka izglītības iestāde ir atbildīga par viņu bērnu audzināšanu un izglītošanu, nesaskatot savu lomu un līdzdalības iespējas. Savukārt, vecākiem, kuri ir ieinteresēti un motivēti savu bērnu attīstībā, kā arī ir atvērti sadarbībai ar izglītības iestādi, nereti trūks izpratnes, kāpēc tas ir būtiski, kā arī trūkst zināšanu un prasmju, kā to darīt.

Vecāku izglītošanās nepieciešamības nosaka vairāki aspekti, piemēram:

- vecākiem ir samērā maz zināšanu par bērnu attīstības īpatnībām
- izglītības iestādēs vecākiem tiek piedāvāti pārsvarā tikai teorētiski materiāli par bērnu vecumposmu īpatnībām
- pedagogu sadarbība ar ģimenēm ir samērā formāla un maz efektīva, jo skolotāji neuzskata vecākus par kompetentiem bērnu audzinātājiem
- vecāki maz informēti par norisēm un nepieciešamajām pārmaiņām izglītības sistēmā, tāpēc neveidojas sadarbība ar izglītības iestādi
- vecākiem maz vai nemaz netiek piedāvāta iespēja izglītoties un uzlabot praktiskās sadarbības iemaņas ar sava bērna pedagogiem

Izglītības iniciatīvu centrs (IIC) jau otro gadu dažādās pašvaldībās organizē Vecāku skolas nodarbības un piedāvā vecākiem iespēju kļūtu par „labāku vecāku” - būt zinošākam un prasmīgākam, būt aktīvākam un pārliecinātākam par to, kā audzināt un skolot savus bērnus, būt atvērtam sadarbībai un izglītoties kopā ar saviem bērniem (un mazbērniem) visa mūža garumā.

Vecāku skola ir tematisku nodarbību cikls par bērnu attīstību un izglītošanās procesa būtību, piemēram, par veicināšanas iespējām un trauksmes signāliem bērna attīstībā, par rotaļu kā pedagoģisku metodi un bērna pašapziņas veidošanu, par tēva lomu un, protams, par sadarbības ar izglītības iestādi aspektiem un nozīmi utml.

Nodarbībās tiek piedāvātas gan mini lekcijas, kuru ietvaros pedagoģijas un psiholoģijas atziņas tiek gūts teorētiskais pamatojums nodarbības tēmai, gan diskusijas, izglītojošas spēles un praktiski uzdevumi. Sodīt vai nē? Pīrkt iekāroto rotaļlietu vai skaidrot bērnam, ka nauda vajadzīga citām lietām? Vai situācijas, kurās bērns pārbauda vecāku pacietību, ir tikai mūsu ģimenē? Vecāku skolas nodarbībās atbildes uz dažiem jautājumiem tiek meklētas kopā ar vecākiem un pedagogiem. Laiks tiek atvēlēts arī vecāku pieredzes apmaiņai, kur tiek runāts par to, ko bērns ‘paņem’ no saviem vecākiem, ko būtiski zināt par skolas gaitu uzsākšanas problēmām, kādas ir labas bērnu grāmatas un par daudziem citiem vecākiem svarīgiem jautājumiem.

Praktiskā pieredze apliecina, ka Vecāku skolas „skolēni” - gan mammas, gan tēti - ir apzinīgi un ieinteresēti. Ar katru nodarbību viņi kļūst atvērtāki, uzdod pamatotus jautājumus, kas ilustrē viņu atbildīgo attieksmi un rūpes par savu bērnu attīstību un nākotni.

Vecāki, kuri ir pabeiguši Vecāku skolu, saka:

- *esmu mamma ar lielu stāžu, taču ir lietas, ko uzzinu tikai šajās nodarbībās*
- *nodarbībās var saņemt atbildes uz man aktuāliem jautājumiem un gūt pārliecību, ka manas problēmas ir aktuālas arī citiem vecākiem*
- *interesantā, saistošā veidā tiek stāstītas noderīgas lietas*

Nodarbības tiek organizētas tā, lai vecāki iegūtu gan pamatojumu par tēmu un gan apgūtu to praktiski ar dažādu interaktīvu metožu palīdzību. Vecāku skolā netiek dotas gatavas receptes ko un kā darīt vecākiem dažādās bērnu audzināšanas situācijās, bet tiek piedāvāti pārdomu rosinoši temati par to, kā izaudzina laimīgu bērnu.

Vecāku skolas nodarbību laikā

Foto: no IIC arhīva

Kā vecāki novērtē Vecāku skolā apgūto un kādas izmaiņas jau notikušas viņu ģimenē attieksmē pret bērniem?

Jautājot to vecākiem, tika saņemtas šādas atbildes:

- *Mans bērns ieguvis zinošākus vecākus - tādus, kuri ikdienā vairāk piedomā par audzināšanas jautājumiem, jo ir lielāka izpratne par bērna attīstības īpatnībām.*
- *Ar vīru vairāk sākam novērtēt mūsu lomu sava bērna augšanas procesā – gan pašiem jābūt atbildīgākiem, gan vairāk jāsadarbojas ar pedagogiem, jo mūsu bērnam tas ir svarīgi.*
- *Esmu kļuvusi mīlāka, sirsnīgāka, gudrāka un saprotošāka mamma, esmu kļuvusi arī iecietīgāka pret bērnu niķiem un stīķiem, cenšos izprast bērna rīcību, un līdz ar to arī bērns kļūst atvērtāks.*
- *Cenšos vairāk būt kopā ar bērnu, veltīt viņam laiku un darboties kopā, jo saprotu, cik tas ir svarīgi un, ka vēlāk būs par vēlu.*

Pirms pāris gadiem Latvijas Vecāku kustība veica pētījumu par situāciju vecāku izglītošanā Baltijas valstīs. Pētījumā analizēti gan vecāku izglītošanas saturs un metožu klāsts, gan apmācību pieejamība, gan finansēšanas kārtība Latvijā, Igaunijā un Lietuvā. Kā viena no problēmām, kas kavē vecāku izglītošanos Latvijā, tiek norādīta pašvaldību nevēlēšanās un kūtrums atbalstīt šo vecāku vajadzību finansiāli. Tai pašā laikā samērā daudz līdzekļu tiek piešķirts hobiju kursiem (tamborēšana, floristika u.c.). Šai kontekstā pašvaldībām būtu lietderīgi izvērtēt, kas ir svarīgāks vietējas kopienas izaugsmei – prasme tamborēt vai audzināt savus bērnus un efektīvi sadarboties ar izglītības iestādī?

Labais piemērs – Jēkabpils pilsētas pašvaldības iniciatīva un atbildība

Mūsdienu dzīve un sabiedrība izvirza jaunas prasības pret bērnu izglītošanu un iekļaušanos dažādās dzīves jomās, un šajā procesā viens no noteicošajiem faktoriem ir vairāku pušu sadarbība un savstarpējs atbalsts bērnu izglītošanās procesā.

Jēkabpils pilsētas pašvaldība šajā ziņā ir labās prakses piemērs, jo par Vecāku skolas nepieciešamību Jēkabpilī iniciatīvu izrādīja tieši pašvaldības izglītības eksperti. Jēkabpils vecākiem jau otro gadu ir iespēja mācīties Vecāku skolā bez maksas - visu finansē pašvaldība.

Jēkabpils Izglītības nodaļas vadītāja Līga Kļaviņa uzsver: „**Investīcijas pilsētas iedzīvotāju - bērnu vecāku - izglītošanā ir efektīvas un lietderīgas, radot labu pamatu auglīgai izglītības iestāžu, vecāku un pašvaldības sadarbībai nākotnē**”.

*Jēkabpils Vecāku skolas dalībnieki kopā ar saviem bērniem pēc apliecību saņemšanas
Foto: no IIC arhīva*

Vairāk informācijas par Vecāku skolu var lasīt Izglītības iniciatīvu centra mājas lapā:
www.iic.lv/ seminari